

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КЛИМЕНКО ЛІДІЯ ВАСИЛІВНА

УДК 330.33.012:338.43:636.4

**ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ЦИКЛУ
В ПІДПРИЄМСТВАХ ПО ВИРОБНИЦТВУ СВИНИНИ**

**08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(економіка сільського господарства і АПК)**

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Біла Церква – 2008

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Уманському державному аграрному університеті
Міністерства аграрної політики України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Дмитрук Борис Пахомович,
Східноєвропейський університет економіки і
менеджменту, завідувач кафедри обліку і аудиту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор, академік УААН
Месель-Веселяк Віктор Якович,
ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН, заступник
директора з наукової роботи, завідувач відділення
організації виробництва та земельних відносин,
завідувач відділу форм господарювання;

кандидат економічних наук, доцент
Свиноус Іван Вікторович,
Національний аграрний університет, докторант.

Захист відбудеться “23” травня 2008 р. о ____ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К.27.821.03 у Білоцерківському національному аграрному університеті за адресою: 09117, Київська область, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1, аудиторія 99.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Білоцерківського національного аграрного університету за адресою: 09117, Київська область, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1.

Автореферат розісланий “____” квітня 2008 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.М. Паска

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах інтеграції України до міжнародних економічних структур основним завданням агропромислового комплексу є нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної на світовому ринку сільськогосподарської продукції. Це зумовлює пошук нових інтенсивних напрямів розвитку свинарства, застосування енерго- та ресурсозберігаючих технологій, впровадження інноваційно-інвестиційних моделей виробництва.

Свинарство України функціонує в умовах глибокої економічної кризи, зумовленої адаптацією галузі до ринкових умов та реформуванням сільськогосподарських підприємств. Зменшення поголів'я тварин, порушення селекційно-племінних основ розвитку галузі, нераціональне використання кормів, зниження продуктивності, збільшення затрат праці, відсутність паритету цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, недостатній рівень державної підтримки тваринництва зумовили збільшення тривалості виробничого циклу галузі, значні перевитрати сировинних, матеріальних, енергетичних і трудових ресурсів та уповільнення оборотності капіталу. Тому пошук резервів скорочення тривалості виробничого циклу та нарощування обсягів виробництва свинини за умов підвищення ефективності галузі є актуальним завданням і потребує подальшого дослідження.

Науково-теоретичні та методичні аспекти сутності виробничого циклу в підприємствах з виробництва свинини, а також розвитку й підвищення економічної ефективності галузі, досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, серед них: В.Г. Андрійчук, О.А. Бугуцький, М.М. Геймор, В.І. Герасимов, О.В. Крятов, В.Я. Месель-Веселяк, В.П. Рибалко, І.В. Свиноус, А.А. Стариков, Д.В. Шиян, О.М. Шпичак та ін.

Разом з тим потребують системної розробки методичні та прикладні питання пошуку резервів скорочення тривалості виробничого циклу свинарства, що сприятиме не лише ефективності відтворення та виробництва, але й підвищенню конкурентоспроможності свинини на внутрішньому та зовнішньому ринках. Актуальність вказаних проблем, необхідність їх постійного дослідження та пошуку шляхів розв'язання зумовили вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. У дисертаційній роботі висвітлено результати досліджень, виконаних автором, які є складовою частиною комплексної тематики науково-дослідних робіт Уманського державного аграрного університету: "Адаптація організаційно-економічного механізму господарювання до соціально орієнтованих ринкових відносин в АПК" (номер державної реєстрації 0101U004493).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є опрацювання науково-теоретичних і практичних напрямів розвитку галузі та економічного обґрунтування резервів скорочення тривалості виробничого циклу в підприємствах з виробництва свинини.

Відповідно до поставленої мети в процесі проведення дисертаційного дослідження вирішувались такі завдання:

- опрацювати науково-методичні основи визначення поняття “виробничий цикл” свинарства та уточнити систему його показників;
- проаналізувати вплив основних факторів виробництва на тривалість виробничого циклу та економічну ефективність галузі;
- обґрунтувати комплекс організаційно-технологічних резервів скорочення тривалості виробничого циклу свинарства, спрямованих на раціональне використання ресурсного потенціалу та підвищення ефективності функціонування галузі;
- дослідити тенденції розвитку виробництва, споживання й оцінки конкурентоспроможності свинини в Україні та на регіональному рівні;
- визначити оптимальну структуру комплексу з виробництва свинини та запропонувати основні напрями його розвитку за умов скорочення тривалості виробничого циклу.

Об’єктом дослідження є виробничий цикл свинарства в сільськогосподарських підприємствах України та Черкаської області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні основи економічного обґрунтування виробничого циклу в підприємствах з виробництва свинини та сукупності його складових.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, системний і комплексний підхід вивчення виробничих процесів, сучасна ринкова економічна теорія, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань організації виробництва та формування ринків сільськогосподарської продукції.

Для оцінки стану та тенденцій розвитку виробництва галузі застосовувалися такі наукові методи: аналізу і синтезу (дослідження виробничих та економічних показників діяльності підприємств Черкаської області), абстрактно-логічний (відображення сутності виробничого циклу), монографічний (вивчення передового досвіду функціонування підприємств з виробництва свинини), емпіричний (розрахунок фактичної тривалості виробничого циклу та порівняння з нормативними показниками), статистичних групувань (визначення впливу концентрації та спеціалізації на економічну ефективність виробництва), кореляційно-регресійного аналізу (аналіз впливу факторів виробництва на тривалість виробничого циклу), графічний (вивчення тенденцій розвитку галузі свинарства), логістичний (дослідження каналів реалізації свинини), розрахунково-конструктивний (обґрунтування оптимальних варіантів технологій утримання свиней за показниками їх продуктивності та структури стада), прогнозування (розробка бізнес-плану) тощо.

Інформаційною базою досліджень слугували положення Законів України, Указів Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, статистичні дані Держкомстату України, Черкаського обласного управління

статистики, дані вибіркового статистичного обстеження підприємств, розробки науково-дослідних установ, праці вчених-економістів.

Наукова новизна одержаних результатів. Найважливіші результати досліджень, що визначають новизну та розкривають зміст дисертації, полягають в наступному:

вперше: економічно обґрунтовано вплив технологічних факторів виробництва (серед яких основними є збалансованість кормових раціонів, організація та умови утримання, мікроклімат у тваринницьких приміщеннях, породи тварин) на скорочення тривалості виробничого циклу у спеціалізованих комплексах по виробництву свинини в конкурентному середовищі Черкаської області з урахуванням інтеграційних процесів України до світового економічного простору;

удосконалено:

- науково-методичний інструментарій управління свинокомплексами шляхом розробки бізнес-плану виробництва свинини за промисловою технологією на підприємствах потужністю 12 тис. голів за рік на основі скорочення тривалості виробничого циклу свинарства та підвищення ефективності використання оборотних коштів з урахуванням досвіду розвинених країн;

- інтеграційну модель розвитку свинарства, яка розроблена за методом кластерного аналізу і відображає економічну доцільність розширення зв'язків підприємств із виробництва свинини з м'ясокомбінатами та структурами, що забезпечують сервісну, маркетингову, фінансову та юридичну підтримку учасників на регіональному рівні;

дістало подальший розвиток:

- обґрунтування економічної сутності поняття “виробничий цикл” свинарства, як важливого календарно-планового показника для визначення рівня організації та ефективності господарської діяльності, а також терміна “оборотність капіталу” у свинарстві, який визначається як середньозважений показник доходів і витрат у виробничому циклі;

- дослідження системи сучасних технологій виробництва свинини, на основі якої зроблено оцінку впливу численних чинників біолого-генетичного, природно-кліматичного, соціально-економічного, ресурсного, ветеринарного характеру та запропоновано стратегію розвитку галузі на основі оптимального ресурсозабезпечення, нарізкування та поліпшення породного складу поголів'я, збалансування кормових раціонів, впровадження науково обґрунтованих систем ведення галузі;

- систематизація показників тривалості виробничого циклу в свинарстві, на основі якої здійснено комплексну оцінку (фактичну і прогнозну) економічної ефективності виробничого циклу свинини у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області з урахуванням різних термінів утримання порослят у кожній із технологічних груп, а також визначено економічний ефект від скорочення тривалості виробничого циклу;

- оцінка масштабності кризових явищ галузі та визначення рівня

конкурентоспроможності свинини із застосуванням структурно-динамічного аналізу особливостей функціонування вітчизняного і світового ринків свинини, результатів дослідження структурних складових виробничого циклу галузі.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові, методичні та практичні підходи, запропоновані в дисертаційній роботі, можуть бути використані для здійснення подальших досліджень у даній галузі, а пропозиції щодо скорочення тривалості виробничого циклу в підприємствах з виробництва свинини – для впровадження конкретними господарюючими суб'єктами з метою підвищення ефективності їх роботи.

Результати проведеного комплексного дослідження виробництва свинини на регіональному рівні, за методом кластерного аналізу, які відображають економічну доцільність розширення інтеграційних зв'язків підприємств із виробництва свинини з м'ясокомбінатами та структурами, які забезпечують сервісну, маркетингову, фінансову та юридичну підтримку учасників інтеграційного об'єднання, прийнято до впровадження у виробництво ТОВ “Черкаська м'ясна компанія” (довідка № 61 від 10.11.2006 р.). Науково-методичний інструментарій управління свиногомплексами шляхом розробки бізнес-плану виробництва свинини за промисловою технологією прийнято до впровадження у виробництво Уманською районною державною адміністрацією управління агропромислового розвитку (акт № 167 від 26.01.2006 р.). Окремі науково-теоретичні та методичні положення, які стосуються системного дослідження високоефективного розвитку свинарства за умов скорочення тривалості виробничого циклу та підвищення ефективності галузі, використовуються у навчальному процесі Уманського державного аграрного університету (довідка № 146 від 17.05. 2005 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором особисто. Із опублікованої наукової праці у співавторстві автором використані у дисертації тільки власні ідеї та розробки.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати досліджень доповідались та одержали позитивну оцінку на міжвузівській науково-практичній студентській конференції “Віковий пошук моделі економічного розвитку України” (м. Дніпропетровськ, 2002 р.); міжвузівській науково-практичній конференції “Аграрна реформа: стан, проблеми та перспективи” (м. Умань, 2003 р.); міжнародних науково-практичних конференціях: “Глобальні та національні проблеми в аграрній економіці України” (м. Луганськ, 2004 р.), “Ефективність використання ресурсного потенціалу в умовах сталого розвитку сільського господарства” (м. Харків, 2007 р.), “Аграрний форум – 2007” (м. Суми, 2007 р.); всеукраїнських наукових конференціях молодих вчених (м. Умань, 2004-2007 рр.).

Публікації. За темою досліджень опубліковано тринадцять наукових праць (загальним обсягом 14,5 друк. арк.), з яких сім – у фахових виданнях (2,18 друк. арк.), п'ять – тези науково-практичних конференцій, одна

монографія – у співавторстві (загальним обсягом 11,8 друк. арк., з яких особисто автору належить 8,2 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота викладена на 248 сторінок комп'ютерного тексту, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 217 найменувань та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 158 сторінок. Робота містить 20 таблиць, 39 рисунків і 19 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання, визначено предмет, об'єкт дослідження, висвітлено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів, викладено результати їх апробації, особистий внесок здобувача.

У першому розділі “**Теоретико-методичні основи виробничого циклу свинарства**” досліджується сутність, складові виробничого циклу та його особливості у свинарстві, розглядаються методичні основи дослідження тривалості технологічних процесів виробництва.

Виробничий цикл – це календарно-плановий показник, який є важливим для визначення рівня організації та ефективності господарської діяльності. Він обчислюється для однієї чи визначеної групи тварин, що вирощуються одночасно або в цілому на підприємстві і характеризується щільністю та неперервністю технологічних процесів виробництва (парування та опорос, вирощування підсисних поросят, після відлучення, ремонтного та відгодівельного молодняку). Складовими виробничого циклу є затрати часу на виробництво та перерви які обчислюються у годинах (днях), що зумовлено технологічними процесами виробництва (рис. 1).

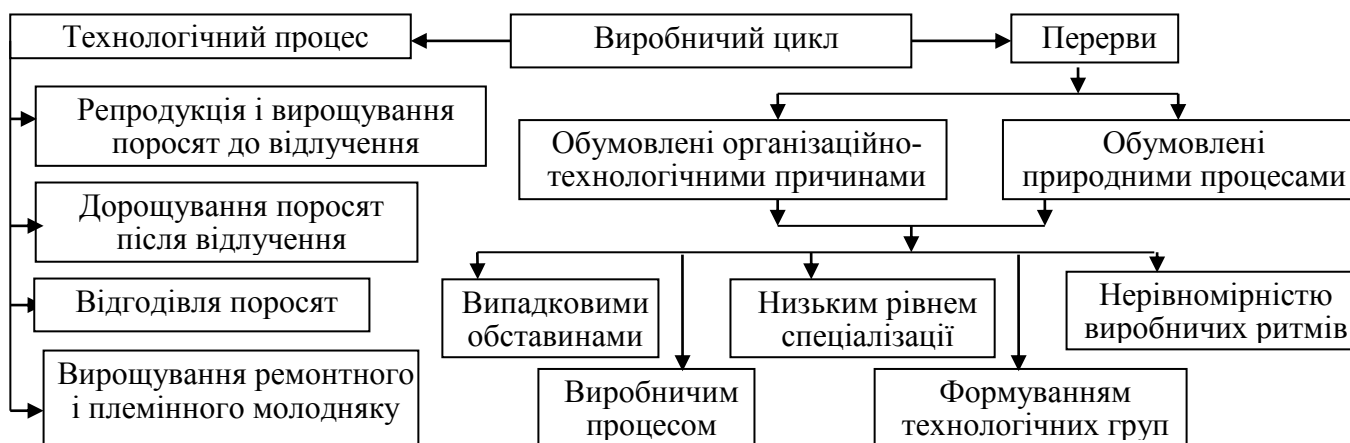


Рис. 1. Елементи затрат часу виробничого циклу

Тривалість виробничого циклу в спеціалізованих підприємствах по виробництву свинини за промисловою технологією визначається за формулою:

$$Ц_{\text{посл}} = n \sum_{1}^m T, \quad (1)$$

де $Ц_{\text{посл}}$ – тривалість виробничого циклу;

n – кількість тварин у групі;
 m – кількість операцій;
 T – тривалість технологічного процесу.

Відповідно до формули (1) тривалість виробничого циклу за традиційної технології відлучення поросят становить 343 дні, за умов: тривалість холостого періоду свиноматок – 21 день, відтворного періоду – 117 днів, утримання підсисних поросят – 60 днів, на дорошуванні – 60 днів та на відгодівлі – 85 днів (при середньодобових приростах 600 г).

Економічна сутність виробничого циклу, виражається кругообігом оборотних коштів і визначається за формулою:

$$O_k = 365 / C_{\text{посл}}, \quad (2)$$

Підвищення економічної ефективності використання оборотних коштів у свинарстві здійснюється за рахунок прискорення їх оборотності та визначається як середньозважений показник доходів і витрат у виробничому циклі. Прискорення оборотності дає змогу вивільнити та зменшити потребу в оборотних коштах у зв'язку з поліпшенням їх використання.

Виробничий цикл на підприємстві можна розглядати як складову мікрологістичної системи виробництва, скорочення якого має важливий економічний ефект, під яким розуміють збільшення приросту живої маси; вихід поросят від основної свиноматки з найменшими матеріальними, трудовими витратами на одиницю продукції на основі збільшення продуктивності праці; повного використання землі та інших наявних ресурсів; підвищення рівня інтенсивності виробництва.

Основним методом аналізу є балансовий, за допомогою якого порівнюють суму фактичної тривалості виробничого циклу з розрахунковою величиною, яку одержують на основі показників прогресивних технологій. Різниця між фактичною і розрахунковою величинами тривалості виробничого циклу є резервом його скорочення.

У другому розділі “Дослідження виробничого циклу в підприємствах по виробництву свинини” проаналізовано особливості функціонування підприємств з виробництва свинини на вітчизняному, світовому рівні та структурних зрушень у виробничому циклі галузі. Проаналізовано динаміку та структуру виробництва свинини в Україні, Черкаській області. Здійснено аналіз обсягів виробництва та факторів впливу на тривалість виробничого циклу свинарства.

Свинарство, як високотоварна галузь сільськогосподарського виробництва, забезпечує населення важливими енергетично-цінними продуктами харчування. Незважаючи на те, що свинину окремі нації і навіть регіони не споживають, у загальному виробництві м'яса її частка у 2005 р. становила 38,5% (102,7 млн. т). Виробництво свинини у провідних країнах світу (США, Данії, Бразилії, Іспанії та ін.) характеризується динамічним розвитком, застосуванням інтенсивних енергозберігаючих технологій, нарощуванням виробничих потужностей, постійним підвищенням продуктивності тварин і стійким зростанням економічних показників діяльності галузі.

В Україні найбільшого розвитку свинарство набуло в період 1970-1990 рр., коли обсяги вирощування свиней досягли 1,5 млн. тонн живої ваги, при поголів'ї понад 21 млн. голів. Але за останні роки внаслідок адаптації галузі до ринкових умов, яка супроводжувалась реформуванням сільськогосподарських підприємств, введенням орієнтовних, а пізніше вільних цін, які не відшкодовували навіть витрати на виробництво, свинарство характеризується кризовими явищами. З 1990 по 2007 р. поголів'я свиней в Україні у всіх категоріях господарств скоротилось на 12,3%, середньодобові прирости зросли на 28,4%, виробництво свинини в живій вазі зменшилось на 62,3%. В результаті зменшення обсягів виробництва свинини та низького рівня купівельної спроможності населення споживання м'яса на одну особу скоротилось на 38,4%. У 2006 р. собівартість реалізованої продукції зросла до 928,1 грн. за 1 ц, але в результаті низького рівня цін реалізації продукції – 843,1 грн. за 1 ц в живій вазі, збитковість підприємств становила 9,2%, що на 29,9 пункта менше рівня 1990 р.

Свинину виробляють в усіх регіонах України, найінтенсивніше – в господарствах зони Лісостепу. Близько 15% свинини даної природно-кліматичної зони зосереджено в Черкаській області, де з 1990 по 2007 р. кількість поголів'я зменшилась до 495,5 тис. голів (на 57%), середньодобові прирости зросли до 313 г (на 35,5%), а виробництво свинини знизилось до 792,0 тис. т у живій вазі (на 62,2%), що зумовлено значним зменшенням кількості підприємств з виробництва свинини, використанням генетичного потенціалу на 15-20% від норми та низькою окупністю кормів.

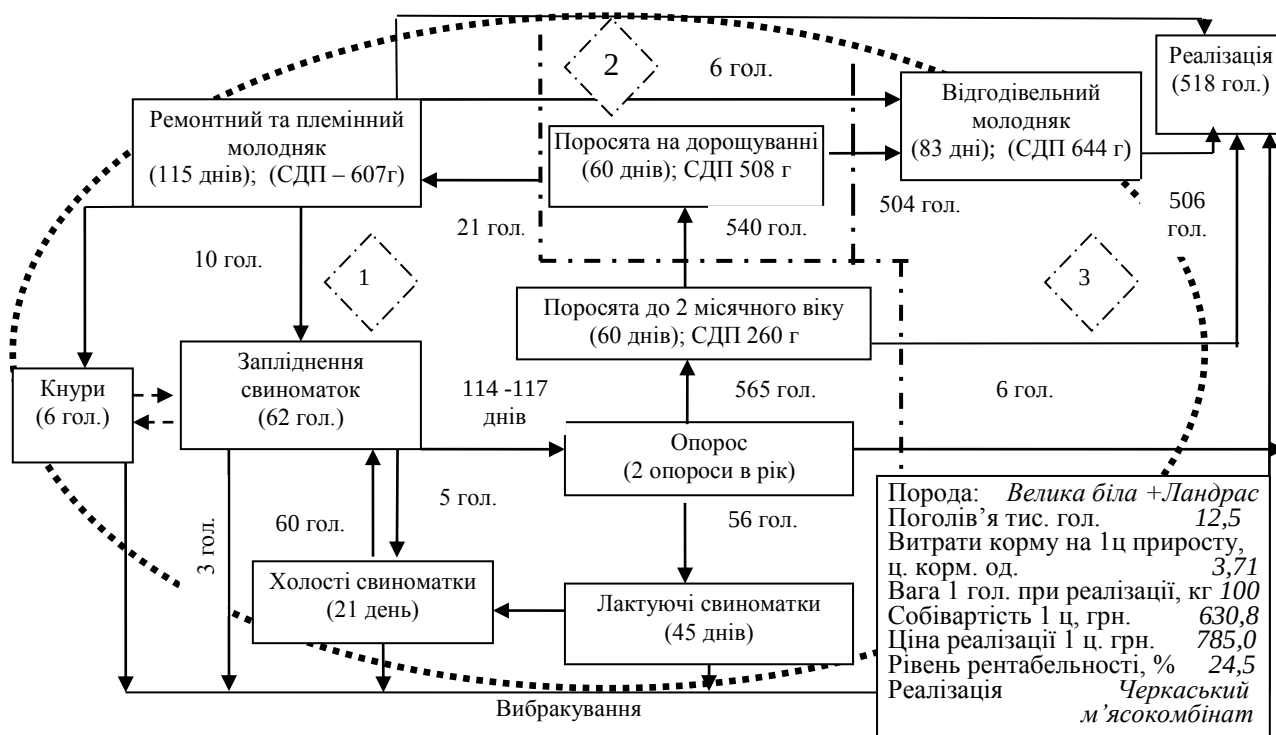
Поряд із зменшенням поголів'я в підприємствах області значно знизився рівень концентрації виробництва. Якщо у 1991 р. на одне підприємство припадало в середньому 1263 гол., то у 2006 р. лише 631 гол. Результати проведеного групування на базі підприємств з виробництва свинини Черкаської області свідчать, що ефективність виробництва значною мірою залежить від рівня спеціалізації та концентрації поголів'я на підприємстві.

У сільськогосподарських підприємствах України розводять свиней понад 15 різних порід, а також спеціалізованих типів і ліній. Наявність такої кількості порід та генотипів пояснюється насамперед необхідністю більш ефективного використання природних умов різних регіонів країни, а також широким впровадженням схрещування та гібридизації. Найбільш поширеною породою є велика біла (78,4%).

Однією з основних причин екстенсивного ведення галузі свинарства на сучасному етапі залишається кормова проблема. При годівлі свиней у господарствах різних кліматичних зон застосовують раціони з різним рівнем концентратів, соковитих та грубих кормів, але в кожному випадку основним джерелом надходження енергії є концентровані корми із злакових культур.

На регіональному рівні кращих економічних показників розвитку галузі досягнуто ТОВ “Черкаська м'ясна компанія” на базі свиногокомплексу “Мар'янівський” (рис. 2). Внаслідок впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва, відповідної селекційної роботи та забезпечення всіх

статево-вікових груп тварин повноцінними кормами, постійного контролю за мікрокліматом у приміщеннях на свигокомплексі “Мар’янівський” отримують по 2-2,2 опороси з виходом ділових поросят – 18-20 голів, середньодобових приростів поросят-сисунів – 260 г, на дорощуванні – 508, на відгодівлі – 644 г.



– виробничий цикл,

– виробничий цех:

1. – цех відтворення; 2 – цех дорощування; 3 – цех відгодівлі.

Рис. 2. Схема виробничого циклу свиногомплексу “Мар’янівський” у 2007 р.

В результаті проведених досліджень виявлено, що на загальну тривалість виробничого циклу свинарства впливає тривалість відтворювального циклу свиноматок та вік відлучення поросят. У свинарстві застосовують такі строки відлучення поросят: у 21-, 35-, 45– та 60-денному віці.

Переваги раннього відлучення поросят (у 45 днів) полягають у скороченні втрат живої ваги свиноматок з 42,8 до 24,2 кг, загальних витрат кормів на вирощування одного поросяти до 60-денного віку з 80,1 до 59,8 корм. од. та скороченні інтервалу між опоросами з 183 до 158 днів.

За допомогою балансового методу дослідження фактичної тривалості виробничого циклу у свиногомплексах “Мар’янівський”, “Поляна” та АТ “Русь” визначено, що виробничий цикл свиногомплексу “Мар’янівський” менший на 19 та 39 днів порівняно з свиногомплексами “Поляна” та АТ “Русь”, а рівень його рентабельності вищий на 3,7 та 0,7 пункта відповідно (табл. 1). На основі методики оцінки оборотності оборотних коштів виявлено, що у свиногомплексі “Мар’янівський” коефіцієнт оборотності становить 1,07, тривалість обороту – 334 дні, а у АТ “Русь” – 0,98 у рік та 373 дні, відповідно. При опрацюванні даних розраховано, що економічний ефект у підприємствах потужністю 12 тис. голів за рік при скороченні тривалості виробничого циклу на один день становить 41,2 грн.

**Економічна ефективність виробничого циклу свинини в
сільськогосподарських підприємствах Черкаської області у 2007 р.**

Показники	“Мар’янівський”	“Поляна”	“Русь”
Тривалість виробничого циклу, днів	334	353	373
Середньорічне поголів’я, тис. гол.	12,5	5,9	12,6
Середньодобові прирости поросят, г:			
– 0-2 місяців	260	241	255
– 2-4 місяців	508	516	495
– на відгодівлі	644	636	450
– ремонтний молодняк	607	516	426
Вік досягнення ваги 100 кг, днів	203	206	242
Запліднення свиноматок за ритм, гол.	62	56	66
Одержано за один опорос поросят, гол.:			
– від основних свиноматок	10,7	9,9	10,1
– від разових та перевіряємих	8,2	8,5	8,5
Кількість опоросів за рік	2,0	1,9	2,0
Період відлучення від свиноматки, днів	45	60	45
Затрати кормів на 1 кг приросту, корм. од	3,71	4,03	3,91
Реалізовано свинини, ц	518,0	475,9	531,0
Вага тварин при реалізації, кг	100	106	100
Собівартість 1 ц свинини, грн.	630,8	650,8	633,9
Повна собівартість, тис. грн.	326,7	309,7	336,6
Реалізаційна ціна 1 ц, грн.	785,0	785,0	785,0
Виручка від реалізації свинини, тис. грн.	406,6	374,4	416,8
Прибуток, грн.	79,9	64,7	80,2
Рівень рентабельності, %	24,5	20,8	23,8

На основі результатів економетричної моделі досліджено зв’язок та взаємозалежність факторів вирощування поголів’я свиней та тривалості виробничого циклу в сільськогосподарських підприємств з виробництва свинини Черкаської області. Згідно з проведеними розрахунками на основі рівняння економетричної факторної моделі по кожній із груп вирощування розроблено розрахункові кореляційні рівняння:

Група підсисних поросят:

$$U_x = -0,14786 + 0,05523X_1 - 0,01035X_2 - 0,03375X_3 + 0,084035X_4 + 0,00543 X_5;$$

Група відлучених поросят:

$$U_x = -0,72264 + 0,059739X_1 - 0,00695X_2 - 0,00207X_3 + 0,17243X_4 + 0,03814X_5;$$

Група поросят на відгодівлі:

$$U_x = 9,13713 + 0,13990X_1 - 0,06707X_2 - 0,02234X_3 + 0,47945X_4 + 0,04255X_5$$

де U_x – вага тварин, кг;

X_1 – середньодобові прирости по даній групі вирощування, г;

X_2 – температура у приміщенні, °C;

X_3 – вологість повітря, %;

X_4 – добова норма кормів у відповідності до раціону, корм. од.;

X_5 – кількість поголів'я у станку, голів (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив технологічних факторів виробництва на зміну живої ваги свиней, кг

Фактори впливу	Показники зміни на 1; (+, –)	Технологічні групи поросят			Разом
		підсисні (45 днів)	дорошування (60 днів)	відгодівельний молодняк (83 дні)	
Середньодобові прирости, (X_1)	грам	0,55	0,59	1,39	2,53
Температурний режим, (X_2)	°C	0,10	0,06	0,67	0,83
Вологість повітря, (X_3)	%	0,33	0,02	0,2	0,57
Добова норма кормів, (X_4)	корм. од.	0,84	1,72	4,79	7,35
Кількість поросят у клітці, (X_5)	голову	0,05	0,38	0,42	0,85
Разом		1,87	2,77	7,49	11,83
За умов:					
– середньодобових приростів, г		260	508	644	
– середнього температурного режиму, °C		20	19	19	
– середньої вологості повітря, %		75	67	79	
– кількості поросят у клітці, гол.		11	24	18	
– добової кількості згодованих кормів, корм. од.		1,6	2,5	4,8	

Згідно проведених розрахунків визначено, що відхилення виробничих показників від норми може спричинити втрату коштів на суму 1,32 грн. за добу. За умови, що тривалість виробничого циклу у свинокомплексі “Мар’янівський” становить 334 дні, втрати дорівнюватимуть 440,88 грн., а у АТ “Русь” при 373 днях – 492,36 грн.

У третьому розділі **“Організаційно-економічні важелі скорочення тривалості виробничого циклу в підприємствах з виробництва свинини”** виявлено перспективи, розроблено рекомендації щодо розвитку свинарства та підвищення економічної ефективності виробництва свинини на основі скорочення тривалості виробничого циклу галузі, міжгалузевої інтеграції суб’єктів ринку і підвищення конкурентоспроможності продукції.

В умовах інтеграції в міжнародні економічні структури Україна, як повноправний член організацій, зобов’язана буде забезпечити доступ продукції інших країн на національні ринки, орієнтувати торговельну політику відповідно до міжнародних податкових систем, ціноутворення, імпортно-експортного режиму, дотримуватися правил, стандартів, норм виробництва та реалізації

продукції. Тому вітчизняним товаровиробникам необхідно впроваджувати передові ресурсозберігаючі та енергозберігаючі технології виробництва, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва та конкурентоспроможності свинарства.

Скорочення виробничого циклу свинарства – одна з головних умов впровадження ресурсозберігаючих технологій, які дозволяють збільшити обсяги виробництва свинини, скоротити витрати кормів на одиницю продукції, більш раціонально використовувати основні засоби виробництва та трудові ресурси за рахунок підвищення ефективності праці.

Головними умовами впровадження інтенсивних технологій, які сприятимуть скороченню виробничого циклу, є організація потокової системи виробництва й удосконалення системи утримання тварин. Найбільш прогресивною для товарного виробництва є потокова (конвеєрна) технологія виробництва свинини, яка рекомендована комплексам та спецгоспам із обсягом виробництва не менше 12 тис. відгодівельних свиней за рік. На підприємствах за такої технології виробництва, з метою скорочення тривалості виробничого циклу галузі, створюються найбільш сприятливі умови для підвищення ефективності використання приміщень, машин і механізмів, трудових і матеріальних ресурсів.

Найбільшу частку витрат у свинарстві (65% і більше від загальної собівартості свинини) припадає на вартість кормів. За біологічними особливостями та в умовах відповідної технології виробництва на 1 ц приросту живої маси свиней витрачають не більше 400-450 корм. од. При неповноцінній і незбалансованій годівлі, залежно від статеві-вікових груп, ці витрати збільшуються у 1,5-2 рази. Отже, основними напрямками розвитку кормовиробництва є підвищення урожайності, поживності сільськогосподарських культур та зниження їх собівартості. Це сприятиме скороченню затрат кормів на одиницю продукції, зменшенню грошових витрат на придбання кормових добавок і підвищенню ефективності виробництва в цілому.

Основними чинниками ефективного використання маточного поголів'я та впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва свинини є удосконалення технології відтворення свиней шляхом відповідного комплектування стада, створення його оптимальної структури, вибракування маточного поголів'я та його ремонт, розробка й виконання планів підбору, осіменіння тварин згідно з технологією виробництва і зоотехнічними вимогами, максимальне скорочення тривалості холостого періоду свиноматок.

З урахуванням генетичного потенціалу, продуктивності свиней та стану матеріально-технічної бази господарств можна досягти такого рівня показників: інтенсивність використання основних свиноматок – 2-2,5 опороси за рік, кількість поросят при відлученні – 9-10 голів за опорос, рівень середньодобових приростів на відгодівлі – 650-700 г, витрати кормів на 1 кг приросту – 3,8-4,5 корм. од. (3,16-3,75 кг сухого комбікорму), прямі затрати праці на виробництво 1 ц свинини – 2,0-2,5 люд./год., досягнення рівня рентабельності виробництва свинини до 70% і вище.

Зважаючи на наявне населення (46,9 млн. осіб на 1 січня 2006 року), медично-допустиму норму споживання м'яса (68 кг на 1 особу) та частку свинини в загальному виробництві м'яса (38,8%), для забезпечення внутрішнього

споживання необхідно щорічно виробляти близько 1,2 млн. тонн свинини. Згідно з розрахунками для забезпечення населення України свининою достатньо відновити діяльність: шести свинокомплексів потужністю 108 тис. голів, двох – 54, чотирьох – 24 та двадцяти – 12 тис. голів.

На 1 січня 2006 р. в Уманському районі Черкаської області наявне населення становило 49,5 тис. осіб, внутрішнє виробництво свинини в живій вазі – 4642 ц, рівень споживання (власної сировини) – 9,4 кг на одну особу. Удосконалений науково-методичний інструментарій управління свинокомплексами шляхом розробки бізнес-плану виробництва свинини на базі свинокомплексу ПСП “Дмитрушки” за промисловою технологією на підприємствах потужністю 12 тис. голів за рік сприятиме забезпеченню споживання свинини в районі у розрахунку на душу населення – 32,3 кг. Річний економічний ефект від впровадження у виробництво даного бізнес-плану становить 4305 тис. грн. Оборотність капіталу в результаті скорочення тривалості виробничого циклу збільшиться з 0,81 до 1,18 обертів (табл. 3).

Таблиця 3

Вплив тривалості виробничого циклу на ефективність виробництва свинини в ПСП “Дмитрушки” Уманського району

Показники	Фактично	Прогноз	
	2007 р.	2009 р.	2012 р.
Тривалість виробничого циклу, днів	447	304	304
Середньодобовий приріст на відгодівлі, г	305	644	644
Середньорічне поголів'я, гол.	411	11121	11645
Кількість свиноматок основних та тих, що перевіряються, гол.	35	990	980
Кількість опоросів у рік	1,2	2,0	2,0
Реалізовано свинини, ц в живій вазі	387	14350	15820
Загальновиробничі витрати, тис. грн. у т.ч.:	437,5	12109,3	10587,2
– корм	342,1	8073,1	8695,1
– погашення кредиту	–	2525,9	–
– будівництво ангарів	95,4	2510,4	–
Собівартість 1 ц, грн.	1130,6	843,9	669,2
Ціна реалізації 1 ц, грн.	764,5	950,0	950,0
Виручка від реалізації, тис. грн.:			
– за 1 цикл	246,5	6816,3	7514,5
– за рік	295,9	13632,5	15029,0
Прибуток (збиток), тис. грн.	– 141,6	1523,2	4441,8
Рентабельність (збитковість), %	-32,4	12,6	41,9
Коефіцієнт оборотності капіталу	0,81	1,18	1,18

З метою визначення напрямів розвитку галузі, аналізу сильних і слабких її сторін з урахуванням внутрішнього і зовнішнього середовища запропоновано стратегію розвитку галузі, яка допоможе визначитися з прагненнями

підприємств і тактикою досягнення цілей. Дана стратегія передбачає:

- зміцнення кормової бази свинарства та забезпечення повноцінної годівлі в розрахунку 140-145 ц корм.од. на свиноматку з приплодом;
- створення системи виробництва комбікормів, преміксів, білково-вітамінних мінеральних добавок. Доцільно на 3-4 суміжні області побудувати один сучасний завод з виробництва преміксів і в кожній області – 3-4 заводи по виготовленню білково-вітамінних і мінеральних добавок, а на території свинокомплексів – міні-завод (цех) для виготовлення комбікормів;
- організація спеціальних ферм з репродукції поросят для продажу населенню (у тому числі в дослідних господарствах наукових установ);
- інтеграцію свинокомплексів із структурами, які забезпечуватимуть сервісну, маркетингову, фінансову та юридичну підтримку (рис. 3);

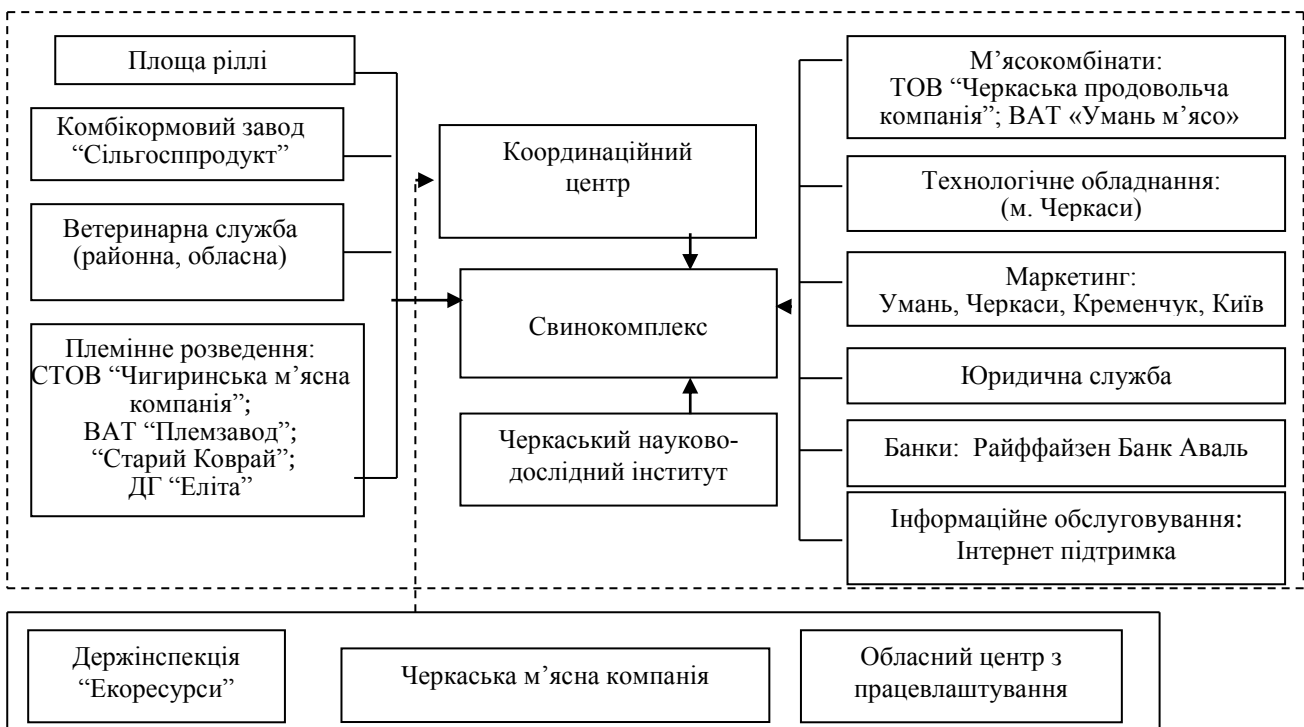


Рис. 3. Інтеграційна модель розвитку свинарства сільськогосподарських підприємств Черкаської області

- впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій з виробництва свинини, зокрема розширення системи утримання відгодівельного поголів'я у приміщеннях і спорудах полегшеного типу;
- створення цехів з виготовлення технологічного обладнання для свиноферм;
- посилення державної підтримки вітчизняних виробників свинини, зокрема шляхом здешевлення кредитних ставок довгострокових кредитів (до 5 років) для реконструкції, повної модернізації та нового будівництва за рахунок державного і обласного бюджетів;
- на основі лізингу на технологічне обладнання модернізувати спеціалізовані господарства потужністю 12 тис. голів свиней за рік.

На регіональному рівні впровадження запропонованої стратегії дозволить прискорити процес переходу від стадії виробництва свинини до її реалізації, підвищити обсяги пропозиції на ринку, що здійснюватиме вплив на цінову політику (у бік її зменшення) та споживчі можливості покупців. На загальнодержавному рівні – мультиплікувати регіональний ефект; забезпечити активізацію руху коштів; досягти в середньостроковій перспективі цілей, накреслених стратегією розвитку галузі, а в довгостроковому періоді – створити передумови для виходу даного виду товару на світовий ринок.

Отже, в умовах інтеграції України у міжнародні економічні структури виробники свинини зможуть конкурувати на внутрішньому та зовнішньому ринку за умов вирощування високопродуктивних тварин, формування повноцінних збалансованих комбікормів та застосовування ресурсозберігаючих технологій. Дослідження технологічних резервів виробничого циклу свинарства та маркетингових каналів реалізації продукції, з метою скорочення виробничих витрат і максимізації прибутків, дасть можливість у 2010 році отримати необхідну кількість свинини як для внутрішніх потреб, так і експортних поставок, а також створити нові робочі місця, підвищити рівень доходів сільського населення та поліпшити умови праці в агропромисловому комплексі.

ВИСНОВКИ

1. Виробництво свинини провідних країнах світу характеризується динамічним розвитком: підвищенням продуктивності тварин, застосуванням інтенсивних енергозберігаючих технологій, збільшенням виробничих потужностей, що забезпечує стійке нарощування ринку свинини.

Виявлено, що найбільшого розвитку в Україні свинарство набуло в період 1970-1990 рр., коли при поголів'ї понад 21 млн. голів обсяги вирощування свиней досягли 1,5 млн. тонн живої ваги. Але за останні роки, в результаті реформування, відсутності паритету цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, недостатнього рівня державної підтримки тваринництва, нестабільності розвитку селекційно-племінної роботи, низького рівня забезпечення поголів'я повноцінними кормами, відтворення стада та його збереження, високої собівартості продукції, виробничий цикл галузі перевищує нормативні параметри, обсяги виробництва свинини зменшились майже втричі, значно знизилися показники економічної ефективності та конкурентоспроможності галузі.

2. Сформульовано економічну сутність поняття “виробничий цикл” свинарства, який є важливим календарно-плановим показником аналізу рівня організації та ефективності господарської діяльності, а також терміна “оборотність капіталу” у підприємствах з виробництва свинини, що визначається як середньозважений показник доходів і витрат у виробничому циклі.

3. На основі систематизації показників тривалості виробничого циклу в свинарстві здійснено комплексну оцінку економічної ефективності

виробничого циклу свинини у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області потужністю 12 тис. голів за рік з урахуванням різних термінів утримання поросят у кожній технологічній групі, а також розраховано, що економічний ефект від скорочення тривалості виробничого циклу на один день становить 41,2 грн.

Досліджено зв'язок і взаємозалежність технологічних факторів вирощування поголів'я свиней та тривалості виробничого циклу. Згідно з проведеними розрахунками визначено, що відхилення виробничих показників від норми лише за два місяці по кожній технологічній групі (вирощування підсисних поросят, поросят після відлучення, ремонтного та відгодівельного молодняку) може спричинити втрату коштів на суму 79,02 грн. (1,32 грн. за добу).

4. Дослідженнями встановлено, що кращих економічних показників розвитку галузі на регіональному рівні, за рахунок надходження зовнішніх інвестицій, досягнуто ТОВ “Черкаська м'ясна компанія” на базі свиногомплексу ”Мар’янівський”. Нарощування кількості основних свиноматок, збільшення приплоду на 23% та зменшення падежу на 34% забезпечило у 2006 р. утримання поголів'я в кількості 12,6 тис. голів. Завдяки високому рівню селекційної роботи, забезпеченню тварин повноцінними кормами, ранньому відлученню поросят, організації технологічних процесів щодо впровадження ресурсозберігаючої технології виробництва та контролю за мікрокліматом у приміщеннях на свиногомплексі “Мар’янівський” отримують по 2-2,2 опороси з виходом 18-20 голів ділових поросят – за середньодобових приростів поросят-сисунів – 260 г, на дорощуванні – 508 г, на відгодівлі – 644 г і тривалості виробничого циклу 334 дні.

5. При дослідженні генетичного потенціалу галузі виявлено, що у сільськогосподарських підприємствах України розводять свиней понад 15 різних порід, а також спеціалізованих типів і ліній. Наявність такої кількості порід і генотипів пояснюється насамперед необхідністю пошуку найбільш скороспілих і високопродуктивних тварин, більш ефективного використання природних умов різних регіонів та широкого впровадження схрещування і гібридизації. Найбільш поширеною (78,4%) і скороспілою (середньодобовий приріст 800-850 г) породою є велика біла, для якої характерні чотири основних напрями селекції: селекція внутрішньопородного материнського типу (УВБ-1), внутрішньопородного типу з високими відгодівельними якостями (УВБ-2), спеціалізованого заводського типу з поліпшеними м'ясними якостями (УВБ-3) та селекція за незалежними рівнями (комплексна).

6. Для збільшення обсягів виробництва свинини та скорочення виробничого циклу необхідно створити міцну кормову базу, яка б забезпечувала фізіологічні потреби тварин відповідно до обґрунтованого рівня продуктивності. Основним напрямом розвитку кормовиробництва є підвищення урожайності та поживності сільськогосподарських культур, зниження їх вартості. Встановлено, що раціональне використання кормових

ресурсів сприяє зменшенню витрат кормів на одиницю продукції, а також грошових коштів на придбання кормових добавок, підвищенню ефективності виробництва в цілому.

7. Обґрунтовано, що скорочення виробничого циклу та підвищення ефективності виробництва продукції свинарства залежать від рівня впровадження комплексної механізації й автоматизації трудомістких процесів та удосконалення системи утримання тварин. На основі досліджень виявлено, що найбільш прогресивною для товарного виробництва є потокова (конвеєрна) технологія виробництва свинини, яка рекомендована комплексам і спецгоспам з обсягом виробництва не менше 12 тис. відгодівельних свиней. За такої технології виробництва при мінімальних капітальних затратах збільшуються обсяги виробництва продукції, створюються найбільш сприятливі умови для підвищення ефективності використання приміщень, машин і механізмів, трудових і матеріальних ресурсів тощо. З цією метою удосконалено науково-методичний інструментарій управління свиногомплексами шляхом розробки бізнес-плану виробництва свинини на підприємствах потужністю 12 тис. голів за рік на основі скорочення тривалості виробничого циклу свинарства з урахуванням сучасних інтеграційних процесів України до міжнародних економічних структур, що сприятиме нарощуванню поголів'я та задоволенню споживчих потреб населення. Впровадження запропонованого проекту планується здійснити протягом двох років у два етапи. Перший етап передбачає введення в експлуатацію після реконструкції та технологічного переоснащення потужностей на 12 тис. голів свиней, другий етап – введення в експлуатацію після реконструкції другого блоку з поступовим наповненням поголів'я на основі власного відтворення. За рахунок спеціалізації і концентрації постійні витрати зменшуватимуться.

8. Запропонована стратегія розвитку та результати комплексного дослідження виробництва (за методом кластерного аналізу) щодо впровадження ресурсо-, енергозберігаючих, екологічно чистих технологій у виробництво свинини передбачають інтеграцію сільськогосподарських підприємств із структурами, які забезпечуватимуть сервісну, маркетингову, фінансову та юридичну підтримку. На загальнодержавному рівні впровадження даної стратегії дозволить в середньостроковій перспективі скоротити виробничий цикл галузі, мультиплікувати регіональний ефект; забезпечити активізацію руху коштів у сферу виробництва м'яса, а в довгостроковому періоді – створити передумови для реалізації свинини на світовий ринок.

З метою прискорення оборотності капіталу та підвищення конкурентоспроможності продукції розроблено класичну портфельну модель – матриці росту Бостонської консультативної групи, яка сприятиме виявленню сильних і слабких позицій підприємств при обґрунтуванні ринкової стратегії галузі та пошуку ринків збуту продукції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія

Виробничий цикл у галузі свинарства: національний та світовий досвід / Дмитрук Б.П., Клименко Л.В. – К.: ЗАТ “Нічлава”, 2006. – 200 с. (вносок автора: дослідження біологічних особливостей та господарського значення свиней; вивчення світового досвіду та тенденцій виробництва свинини в Україні; теоретичне обґрунтування складових виробничого циклу та методики його визначення; розробка стратегії розвитку ринку свинини).

Статті у фахових виданнях:

Клименко Л.В. Сучасний стан виробництва продукції свинарства в агроформуваннях України // Збірник наукових праць Уманського ДАУ / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2003. – Вип. 56. – С. 244-249.

Клименко Л.В. Сучасний стан та напрямки розвитку свинарства в Україні // Збірник наукових праць Луганського НАУ / За ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2004. – №34. (Серія “Економічні науки”). – С. 175-179.

Клименко Л.В. Деякі аспекти раціонального використання кормової бази свинарства в Черкаській області // Збірник наукових праць Уманського ДАУ / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2005. – Вип. 61. – С. 140-144.

Клименко Л.В. Функціонування та прогнозування свинарства на базі свиногомплексу «Мар'янівський» Лисянського району Черкаської області // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. / Редкол.: А.А. Покотілов та ін. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Вип. 208 (2 том). – С. 487-493.

Клименко Л.В. Інноваційно-інвестиційні аспекти розвитку свинарства // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. / Редкол.: А.А. Покотілов та ін. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. – Вип. 212 (1 том). – С. 107-112.

Клименко Л.В. Напрямки скорочення виробничого циклу свинарства в умовах інтеграції України в міжнародні економічні структури // Збірник наукових праць Вінницького ДАУ / Редкол.: Л.П. Середа та ін. – Вінниця, 2006. – Вип. 27. – С. 134-141.

Клименко Л.В. Основи конкурентоспроможного виробництва свинини в умовах вступу України до СОТ / Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування» / Ред. кол.: В.П. Март'янов та ін. – 2007. – № 4 – С. 117 – 121.

Стаття в інших виданнях:

Клименко Л.В. Цінова політика на ринку свинини / Проблеми суспільно політичних, гуманітарних та загальних дисциплін в аграрному вузі. Пріоритетні засади й форми соціальної роботи на селі в умовах його трансформації: Збірник наукових статей. Випуск 2-3 / За ред. д-ра соц. н. А.М. Шатохіна, Київ. Умань. – 2006 – С. 132– 135.

Тези доповідей:

Клименко Л.В. Актуальні проблеми виробництва свинини та можливі шляхи їх вирішення (на прикладі Черкаської області) // Матеріали всеукраїнської конференції молодих вчених/ Редкол.: Копитко П.Г. (відп. ред.) та ін. – Умань, 2004. – С. 157-160.

Клименко Л.В. Кормова база, як фактор інтенсифікації свинарства // Тези наукової конференції Уманського державного аграрного університету / Редкол.: П.В.Костогриз та ін. – Умань, 2005. – С. 125-127.

Клименко Л.В. Екологічні аспекти розвитку свинарства в умовах інтеграції України в міжнародні економічні структури // Тези наукової конференції УДАУ / Редкол.: П.Г.Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2006. – С. 139 – 140.

Клименко Л.В. Конкурентоспроможність свинини вітчизняного виробництва на міжнародному рівні // Матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих вчених / Редкол.: Копитко П.Г. (відп. ред.) та ін. – Умань, 2007. – С. 195-197.

АНОТАЦІЯ

Клименко Л.В. Економічне обґрунтування виробничого циклу в підприємствах по виробництву свинини. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка сільського господарства і АПК). – Білоцерківський національний аграрний університет, Біла Церква, 2008.

В роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних, методичних і прикладних аспектів становлення та функціонування свинарства на основі скорочення виробничого циклу.

Вивчено сучасний стан функціонування галузі на міжнародному, національному та регіональному рівнях. Проаналізовано вплив факторів виробництва свинини на тривалість виробничого циклу галузі.

Розроблено рекомендації та обґрунтовано напрями щодо скорочення виробничого циклу галузі. Окреслено шляхи подальшого розвитку й нарощування обсягів свинарства. Визначено напрями щодо вдосконалення інфраструктури ринку свинини.

Ключові слова: свинарство, виробничий цикл, інтенсифікація, ресурсозберігаючі технології, племінне поголів'я, кормова база, інтеграція, регіональний рівень.

АННОТАЦИЯ

Клименко Л.В. Экономическое обоснование производственного цикла в предприятиях по производству свинины. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (экономика сельского хозяйства и АПК). – Белоцерковский национальный аграрный университет, Белая Церковь, 2008.

В работе осуществлено комплексное исследование теоретических, методических и прикладных аспектов становления и функционирования рынка свинины на основе сокращения производственного цикла. Дано определение производственного цикла. Проанализирована структура затрат времени на производство свинины. Рассмотрены теоретические и методологические принципы нарастания затрат в производственном цикле свиноводства и динамика связывания оборотных средств в незавершённом производстве. Осуществлен анализ основных тенденций развития международного рынка свинины и роли наиболее развитых стран относительно его производства, экспорта и импорта.

Проанализированы основные тенденции развития отрасли свиноводства в Украине. Изучена региональная структура производства, структура по категориям хозяйств-производителей, тенденции их изменения. Выявлено, что неадекватный рост цен в розничной торговле по сравнению с реализационными ценами товаропроизводителей, сокращение уровня потребления мяса населением страны, в том числе свинины, диспропорция цен на сельскохозяйственную и промышленную продукцию (ресурсы), разрушение технологических комплексов животноводства в результате реформирования отношений собственности и форм хозяйствования предопределили стойкую тенденцию сокращения производства мяса, особенно свинины. С 1990 по 2006 г. поголовье свиней в Украине по всех категориях предприятий сократилось на 12,3%, среднесуточный привес увеличился на 28,4%, но производство свинины в живой массе уменьшилось на 62,3%, а употребление мяса на одного человека – на 38,4% с одновременным ростом себестоимости (928,1 грн. за 1 ц) и цены реализации (843,1 грн. за 1 ц) продукции, что привело к убыточности предприятий на уровне – 9,2%.

Исследована тенденция изменения маркетинговых каналов сбыта мяса свинины сельскохозяйственными предприятиями, закономерности формирования цен по различным каналам. Проанализирована динамика показателей производства свинины в Черкасской области. Выявлены основные факторы, определяющие современное состояние рынка: отсутствие сбалансированной инфраструктуры рынка; практическое отсутствие необходимой племенной работы; несоблюдение технологии выращивания. На основании расчётов эконометрической факторной модели произведен факторный анализ влияния затрат корма, технологии содержания свиней и микроклимата в помещениях на длительность производственного цикла. Проведенная группировка предприятий Черкасской области продемонстрировала, что уровень эффективности свиноводства в значительной степени зависит от концентрации. Выявлено, что сравнительно крупные хозяйства, характеризующиеся более высоким уровнем технического обеспечения, в том числе владеющие высокоэффективной сельскохозяйственной техникой, осуществляют производство в основном товарной свинины, продавая её, преимущественно за пределы региона.

Выявлены пути наращивания объемов и повышения экономической эффективности производства свинины, в частности увеличение поголовья свиней в сельскохозяйственных предприятиях и фермерских хозяйствах, в первую очередь лесостепной зоны; совершенствования племенной работы; соблюдение технологий производства. Выбор технологии производства должен быть

согласован с критериями эффективности и наличием материальных и финансовых ресурсов.

В диссертации сформулированы и разработаны основные пути достижения конкурентных параметров и прогнозных объемов производства свинины, гармонизации экономических взаимоотношений на основе вариантных расчетов на моделях оптимизации структуры стада, рационов кормления животных, минимизации инвестиционных затрат на реконструкцию ферм, затрат на производство качественной свинины в предприятиях, которые модернизированы по разным проектам, затрат на перевозку свинины к потребителям. Намечены пути дальнейшего развития промышленной технологии производства свинины в регионе. Разработаны рекомендации относительно совершенствования инфраструктуры рынка свинины, в частности формирования финансового, материально-технического, научного и информационного обеспечения отрасли. Это создаст предпосылки для формирования прозрачного рынка, развития конкуренции и возможности эффективной реализации продукции по наиболее выгодным для производителей маркетинговым каналам.

Предложены направления и механизм межотраслевой интеграции субъектов рынка свинины на уровне региона. Выявлено, что наиболее перспективным направлением интеграции является схема “производство-переработка-сбыт”.

Обоснована необходимость и экономическая целесообразность возобновления деятельности крупных предприятий по производству свинины в Черкасской области.

Ключевые слова: свиноводство, производственный цикл, интенсификация, ресурсосохраняющие технологии, племенное поголовье, кормовая база, интеграция, региональный уровень.

SUMMARY

Klimenko L. V. Economic grounding of the production cycle in enterprises after production of pork. – The Manuscript.

The dissertation for the scientific degree of candidate of economic sciences by speciality 08.00.04 – (economics of agriculture and agro-industrial complex). – Bilotserkivsky National Agrarian University, Bila Tserkva, 2008.

A complex research of theoretical, methodological and applied aspects of formation and functioning of pig farming, on the basis of shortening of the production cycle is done in the work.

The present day state of functioning of. The branch on international, national and regional levels is studied. The influence of the factors of pork production on the duration of. The production cycle of branch is analyzed.

Recommendations as to shortening the production cycle of. The branch are worked out. The directions of shortening are grounded. Some ways of further development and growth of the scope of pig farming are outlined. The directions of the improvement of. The 20 integrational structure of pork market are defined.

Key words: pig farming, production cycle, intensification, resource saving technologies, pedigree young stock, feeding base, integration, regional level.

Підписано до друку 10.04.2008 р. Формат 60х90/16
Обсяг 0,9 умов. друк. арк. Наклад 100 прим.
Замовлення № 63.

Редакційно-видавничий центр Уманського ДАУ
Свідоцтво ДК № 2499 від 18.05.2006 р.
20305, м. Умань, вул. Інститутська, 1
тел. 8(04744)3-22-35

